

ARKITEKTUREKSPERIMENTARIET – ARKITEKTURPROJEKTER FOR BØRN OG UNGE

KOMPETENCECENTER FOR BØRN UNGE OG BILLEDKUNST og samarbejdspartnere

Intro

Under overskriften Arkitektureksperimentariet har Kompetencecenter for børn, unge og billedkunst siden 1993 sammen med landsforeningen Børn, kunst og billeder registreret, dokumenteret, deltaget i og taget initiativ til arkitekturprojekter for børn og unge. Det har været gennemgående, at der i alle projekter er et møde mellem børn og unge og en professionel fagperson, oftest en arkitekt eller en billedkunstner. Der har hele tiden været et aktuelt arkitekturprojekt i gang i et eller andet regi.

De fleste projekter er løbende dokumenteret og videreformidlet, så erfaringer kan deles og videreudvikles lokalt, regionalt og nationalt. Der findes således et ret omfattende billed- og tekstmateriale.

Hermed en oversigt over udvalgte projekter, der for de flestes vedkommende er kort beskrevet af projektdeltagerne. Analyser og mere grundige beskrivelser findes i div. rapporter, undervisningsmateriale og artikler. Mange projekter tager afsæt i, er inspireret eller en udvikling/ videreførelse af tidligere projekter.

Hvis man vil vide mere om de enkelte projekter, kan man henvende sig til kompetencecenteret info@bornkunstogbilleder.dk

KORTE BESKRIVELSER AF ARKITEKTURPROJEKTER FOR BØRN OG UNGE

ARKITEKTURBUSSEN, Arkitektur, landskab og medborgerskab i Syddjurs og Aarhus Kommune

Aldersgruppe: 4., 5. og 6. klasser

Fagpersoner: arkitekt Stephan Gustin og teknisk afdeling/ GIS-kontoret i Syddjurs Kommune (inspiration fra projektet Barnetråkk i Norge)

Dokumentation: rapport/publikation

Indhold: I de fleste arkitekturprojekter er der fokus på byen, byens pladser og byens liv, hvilket ikke altid giver mening for børn i tyndtbefolkede områder. Projektets opgave var derfor at undersøge og gentænke arkitekturformidling i landdistrikter, små landsbyer og bysamfund. Bussen holdt ved forsamlingshuse, idrætspladser eller andre samlingspladser, hvor der blev fokuseret på arkitektur, landskab og natur i et samspil i landområderne. Hvad er områdets æstetiske kvaliteter, og hvad er elevernes forankring i deres lokale miljø? Der er refleksioner over, hvad der giver trivsel og livskvalitet, identitet og fællesskab, bæredygtighed og miljø, kulturarv og tradition.

Workshops var opdelt i fem arbejdsstationer, 1. Korlægningsplaneten (Gis registreringer af mødesteder, waaaw-steder, undgå-steder og tilføj/ændre-steder), 2. Modelbyggerværkstedet, 3. Det virtuelle laboratorium, 4. Tegnestationen, 5. GPS-landskabet

En samlende skattejagt i landskabet afsluttede projektet på hver lokalitet.

Opfølgningsprojekt. Med udgangspunkt i børnenes ønske om selv at påvirke deres omgivelser blev projektet fulgt op med et "realiseringsprojekt" med byggedage på en af skolerne. Udvalgte elementer fra workshoparbejdet blev bygget 1:1 der dels fik plads i skolegården, dels i et lille kratområde ved skolen.

DET MOBILE ARKITEKTURVÆRKSTED, 2017-projekt, kommuner i Region Midtjylland, Børnekulturhuset og KBUB

Aldersgruppe: alle + familier

Fagpersoner: arkitekterne Maria Elsmore-Andersen, Trine Folmer, Rasmus Nørfeldt, Henrik Jul Ebbesen

Dokumentation: løbende i div. artikler (+ engelsk artikel), undervisningsmaterialer

Indhold: Det mobile arkitekturværksted er en videreudvikling af Arkitekturbussen, en stor skibscontainer, som blev indrettet som Det mobile arkitekturværksted sammen med en arkitekt og studerende fra Designskolen i Kolding.

Flere arkitekter har været tilknyttet projektet, hvilket har ændret dele af indholdet og udtrykket undervejs, men den grundlæggende idé er uforandret. Gennem målrettede aktiviteter får børnene redskaber til at forstå og reflektere over arkitektur som æstetisk udtryk og som demokratisk og kulturhistorisk pejlemærke. Der lægges desuden op til et tværgående samarbejde med fokus på oplevelse og læring gennem håndværk, fysisk udfoldelse og sanselighed. Det mobile arkitekturværksted er i den første udgave lastet med en lille sanseudstilling om arkitektoniske grundbegreber (f.eks. skala, kontekst, rum, lys/skygge, farver og lyd) og en stor materialevæg. Udstillingen er senere af praktiske grunde erstattet af et materialerum.

Containeren er bemannet med arkitekter, kunstnere og håndværkere, som hjælper de deltagende børn med at blive fortrolige med værktøj, byggematerialer og arbejdsmetoder. I mødet med den professionelle arkitekt deltager de aktivt og reflekterende i hele processen og i samarbejdet om at skabe, tænke nyt og fordybe sig i arkitektur. Undervejs skabes store bygningskonstruktioner (1:25) på den lokale plads, der langsomt forbindes og vokser sig større.

Det mobile arkitekturværksted kører stadig ud i landet med forskellige former for arkitekturworkshops. I forbindelse med kulturbåret besøgte den byer i hele Region Midtjylland. Hvert sted havde et tema og materialer, der havde tilknytning til lokalområdet (tekstil i Herning, muslingeskaller i Skive, osv.) Et besøg på Kulturmødet på Mors tiltrak mange unge, og de seneste år har der været et kontinuerligt samarbejde med boligforeninger i "udsatte boligområder" (f.eks. i projektet Empowerment i børnehøjde).

Empowerment i børnehøjde: Børnekulturhusets mobile arkitekturværksted besøgte Bispehaven i Aarhus under overskriften "Byen er din" og spørgsmålet "Hvis byen var din, hvordan ville du så designe den, så der var plads til alle?". Her blev Bispehavens børn inviteret til at skabe deres egen lille by i byen. Der blev arbejdet med sav, hammer, limpistol og boremaskiner for at skabe arkitektoniske kreationer af træ, stof og genbrugsmaterialer. Små træhuse begyndte at spire og vokse op af jorden med næring af samarbejde, fællesskab og godt håndværk.

Samarbejdspartnere: Særligt ved dette projekt er samarbejdet med mange aktører, institutioner og firmaer: Godsbanen i Aarhus, Institut for (X), Aarhus Arkitektskole, Kolding Designskole, VIA Aarhus, Gøglerskolen, Herning Produktionsskole, Produktionsskolen Marienlyst, Horsens Produktionsskole, Horsens Kommune, Herning Billedskole, Sive Kommune, Skive Bibliotek, Silkeborg Kommune, Skanderborg Kommune, Center for byens anvendelse (Aarhus Kommune), Genbrugsstationen Reuse (Aarhus), MS Containers, Kulturmødet på Mors, div. boligforeninger.

ARKITEKTUR PÅ KULTURGRUNDEN – Huskunstnerprojekt i Syddjurs Kommune

Aldersgruppe: 4. / 5. klasse

Fagpersoner: arkitekt Rasmus Nørfeldt

Dokumentation: Artikel udgivet i Børn, kunst og billeders nyhedsbrev

Indhold: Med base i Det mobile arkitekturværksted (udlånt af Aarhus Kommune) gennemføres et huskunstnerprojekt med henblik på at inddrage børn og unge i processen i forbindelse med etablering af et af et nyt kulturhus.

Projektet tager afsæt i en sansevandring i byen med fokus på byen i forandring og historiefortælling. Derefter er der workshops og hjemmeopgaver. De handler blandt andet om registreringer, både konkrete og mere abstrakte om stemninger forskellige steder i byen. Konkrete skriveøvelser i at "sælge" bygninger eller områder i byen med inspiration fra byens ejendomsmæglere. Og øvelser i, hvordan det er at bevæge sig rundt i byen, hvis man er blind eller hørehæmmet, kører med rollator, eller hvis man er et lille barn. Øvelserne følges op af modelbyggeri af et område i byen, hvorefter et element vælges til at blive bygget i skala 1:1.

EGNsART Silkeborg – vandringer og interaktiv udstilling

Aldersgruppe: skolebørn og børnehavebørn

Fagpersoner: Arkitekterne Ragnhild Melbye og Sidsel Effersøe

Dokumentation: rapport

Indhold: Vandringer suppleret med stor interaktiv udstilling i Kulturspinderiet (2.000 kvm på Papirfabrikken) scenograferet af arkitekt Ragnhild Melbye.
Workshops: digte, moderne dans og billedkunst.

EGNsART 2 – Lokale vandringer i Silkeborg Kommune

Aldersgruppe: Skolebørn og børnehavebørn

Fagpersoner: Arkitekt Ragnhild Melbye (workshops) og byvandrer Pernille Stentoft

Dokumentation: rapport

Indhold: Udvikling af den lokale EGNsART. Vandringer med Pernille Helberg Stentoft i lokalområder i Silkeborg Kommune: Gjern, Them, Kjellerup, Silkeborg by, Sejs/ Svejebak.
Inspirationsvandringer for pædagoger og lærere med efterfølgende workshops ved arkitekt Ragnhild Melbye Disse lokale vandringer eksisterer fortsat og er bredt ud i kommunen.

STED + SANS – kommuner i Region Midtjylland (Lokalområder i Holstebro, Silkeborg, Norddjurs, Aarhus, Skanderborg)

Aldersgruppe: 6. og 7. årgang

Fagpersoner: Byvandrer Pernille Stentoft, forfatter Carsten René Nielsen, billedkunstner Joaquin Zaragoza, musiker Søren Koldsen-Zederkof, fotograf Preben Stentoft.

Dokumentation: Rapport / inspirationskatalog

Indhold: Sted+Sans handler om steder og sansning, om at dykke ned i stederne, sanse dem, høre om dem, tænke på dem, udtrykke dem kunstnerisk på vidt forskellige måder. Ofte stikker kendskab til nærområdet ikke særlig dybt, men en formidlet genopdagelse og efterfølgende bearbejdning styrker børnenes kendskab og ejerskab til nærmiljøet. Den sansemæssige, undersøgende og skabende tilgang gennem sansevandring og workshops med professionelle kunstnere er stærkt betonet i projektet. Det åbner for ny lokalhistorisk viden, nye oplevelser og udfolder nye læringsperspektiver.

ARKITEKTURENS DAG – Arkitektskolen i Aarhus

Fagpersoner: studerende fra Aarhus Arkitektskole

Aldersgruppe: børn fra byens daginstitutioner

Dokumentation: billedserie

Indhold: Arkitektstuderende arbejdede med børnene i fem forskellige rum. 1. lys og mørke, skabe stemninger og eksperimenter i en stor sort kasse, som kunne rumme mange børn. 2. Rum og rumligheder, skabe rum ved hjælp af stof, snor og klemmer. 3. Sansebokse, mærk farven, kontraster, kendte og abstrakte genstande. 4. Lav dit drømmeværelse, bygge eller lave collager. 5. Sim City, byplanlægning og placering af bygninger på udendørs tegnet bykort.

Stort forarbejde for de studerende med mange overvejelser om, hvordan man omsætter og formidler sin arkitektfaglighed for mindre børn. Størst udfordring blev logistik og praktisk planlægning, kontakt til institutioner, PR, spisepauser, garderobe, fremskafning af materialer, osv.

BYGAMOK 1 – Hjortshøj Andelslandsby, Aarhus, arkitektur- og byggelejr

Aldersgruppe: 9-12 år

Fagpersoner: arkitekt Stephan Gustin og billedkunstner Ole Lindqvist

Dokumentation: rapport

Indhold: Inspiration til projektet er hentet fra Arkki i Finland, der som det første i etablering af arkitekturskole for børn, arrangerede bygge-sommer-camps for familier ude i naturen/ skoven. Bygamok giver mulighed for at fordybe sig i arkitekturen og bygge i stor skala over længere tid. Der kan de forfølge og afprøve de ideer og impulser, der opstår undervejs. Aktiviteterne placeres i et naturområde med tæt pilekrat og et åbent græsareal for at give børnene en forståelse for, hvordan omgivelserne og naturen spiller sammen i ethvert byggeri. Det gælder valg af materialer, placering af byggeriet og i den måde, byggeriet formmæssigt spiller sammen med omgivelserne.

Begrænsningen i materialer og brug af værktøj appellerede til eksperimenter, improvisation og opfindsomhed. Forløbet stod af: 1. bygning af den store hule, inklusive interiør og skulptur udenfor, 2. Lav den vildeste væg, lav skitser og modeller. 3. Den magiske hule med farver. 4. Udsigtstårnet, byg med store rafter. Tårnet blev til "en skulptur, der kunne bruges til noget" (leg og udsigt) eller bare "Den vildeste BygAmok-skulptur-konstruktion".

Samarbejde, venskaber og tilegnelse af viden og færdigheder var gennemgående.

BYGAMOK 2 – Brobjergskolen – udendørs ferie-bygge-aktivitet

Aldersgruppe: 9-12 år

Fagperson: arkitekt Stephan Gustin

Dokumentation: artikel

Indhold: Formålet med ugen var at give børnene mulighed for i mødet med arkitekten at komme tæt på et fag og et håndværk og få indblik i arkitektens arbejdsprocesser. I en kombination af leg, læring og fysisk udfoldelse indgår børnene selv i arbejdsprocesser og afprøver materialer og værktøj i et nødvendigt samarbejde. De oplever, at alle kan bidrage med noget og er ligeværdige i processen.

Første opgave er at samle to i forvejen udstansede forme til en bygningsform og derefter tegne omgivelser med mindst 20 elementer. En motorisk udfordring at udarbejde modeller, beregninger og betjene værktøjet. Der arbejdes med et fælles koncept, en fælles idé og en fælles form, som kan tilføjes børnenes

individuelle præg. Modellen forstørres, der vælges en savemester og en skruemester, maskinerne gør ikke alt arbejdet, så der skal lægges kræfter i, der skal være stabilitet og holdbarhed. "Husene" sættes sammen og sættes sammen til en fælles skulpturel by. Der indrettes og dekoreres, og resterne fra savearbejdet bruges til skulpturer og skilte. Til sidst sættes klatregreb på den skulpturelle installation og omdannes til en klatreskulptur med et klatreforløb fra "bygning" til "bygning". Stor forundring over, at det lidt kedelige og hårde arbejde endte i noget der "blev meget anderledes og bedre end vi troede".

HULER, HYTTER OG HUSE – et arkitektureksperimentarium for børn – udstilling og workshops

Aldersgruppe: alle + familier (pga. pædagogstrejke var der besøg af mange familier)

Fagpersoner: arkitekterne Sidsel Effersøe og Ulla Kjærvang, billedkunstnerne Marianne Thingholm, Henrik Westergaard, Sophus Ejler Jepsen, Ole Lindquist, Helle Bull Sarning, Johanna Ludvigsen og Fie Tanderup.

Dokumentation: rapport

Indhold: Projektet har i professionelt tilrettelagte rammer i Ridehuset i Aarhus lagt vægt på et samspil mellem sanseoplevelser, bevægelse og børnenes egne byggerier. I en stor udstilling, i workshops ude og inde, byggeøer og oplevelsesrum, går æstetikken, kontrasterne og mangfoldigheden hånd i hånd i punktnedslag og små appetitvækkere til arkitektur, materialer og byggemetoder. Børnene blev præsenteret for arkitekturens grundbegreber samt boformer i andre lande.

I eksperimentariet kan børnene prøve kræfter med materialer, former og konstruktioner, og de kan opleve, hvordan forskellige rum påvirker dem. I en vekselvirkning mellem sanseoplevelser og workshops bliver der arbejdet med skala, lys, lyd, materialer, former og farver.

I ARKITEKTENS FODSPOR – Den gamle toldbod (Hack Kampmann)

Aldersgruppe: 14-18 år + gymnasieklasser

Fagpersoner: arkitekt Peter Skjalm og byvandrer Pernille Stentoft

Dokumentation: film, artikel, undervisningsmaterialer

Indhold: Projektet sætter specifikt fokus på tre af Hack Kampmanns bygninger i Aarhus, Toldboden, Aarhus Teater og Erhvervsarkivet. Toldbodens funktion som en slags port fra den store verden og ind til Aarhus. Aarhus Teater, hvor bygningens facade i sig selv er et stykke teater eller en overdådig kulisser. Erhvervsarkivet, hvor koncentrationen samler sig om det overstrømmende ovenlys i bygningen og interiøret i jugendstil. Vandringen er en vekselvirkning mellem fortælling, dialog, sanseoplevelser og registrering af bygninger. Med digitale kameraer optager de unge film med konkrete temaer for de enkelte bygninger.

I workshops vælger eleverne efterfølgende, hvilken af de tre bygninger, de vil lave film om. Hvad vil de fortælle og hvordan? Filmene skal færdiggøres, der skal klippes i bevægelse, laves titeldesign, lydeffekter og musikvalg. Nogle læser digte eller læser en lille historie som indledning til fremvisning på det store lærred.

PÅ VEJ TIL SKOLE – vandringer og arkitekturworkshops, Trøjborg, Aarhus

Aldersgruppe: de ældste børnehavebørn fra fire børnehaver

Fagpersoner: arkitekt Stephan Gustin, byvandrer Pernille Stentoft

Dokumentation: rapporter, inspirationsmateriale

Indhold: Projektet med vandringer og workshops er en konkret forberedelse til at gå i skole og til at undersøge vejen til skole. Gennem forskellige sanseoplevelser oplever børnene på Trøjborg, det område,

hvor deres børnehave og kommende skole ligger. Hvad findes der bag de huse og mure, vi passerer på vej til skolen. Hvad er der bag facaderne, i baggårde og haver. Hvilke materialer er brugt i byggerierne, hvordan er akustikken, hvilke lyde er der, hvor kan man opleve stilhed, hvilke historier fortæller husene og de mennesker, der bor i dem? Og hvordan er skolens historie og nogle af de elever, der har gået på skolen? Vandringerne suppleres med workshops om byen, byplaner, ruter, bygninger og lyde.

En inspirationsdag gennemføres for voksne om byens og institutionernes rum og rummelige fortællinger med mange lag af opdagelse og oplevelse. Der arbejdes med at skabe stemninger, ide- og konceptudvikling, så de voksne er med til at implementere projektet og projektets erfaringer i deres daglige arbejde.

PÅ VEJ TIL SKOLE er blevet udviklet gennem en årrække (bl.a. i projektet Huse og Hemmeligheder), der er etableret et Kulturværksted for områdets institutioner, og der foregår stadig vandringer og arkitekturworkshops i området.

KULTURNAT – Realkredit Danmark, Aarhus – undersøgelse af en bygning – materialer og lyde

Aldersgruppe: voksne og familier

Fagpersoner: musiker Søren Rafnsøe, kunstformidler Mette Jul og byvandrer Pernille Stentoft

Dokumentation: artikel

Indhold: Den eventyrlige bygning, Realkredit Danmark har til huse i, blev i anledning af børnekulturnatten åbnet for offentligheden. Der blev sat spot på huset med oplevelser for flere sanser. Huset skulle ses, fortælles, høres, tegnes og fotograferes.

Musikeren lavede en slags lydrundvisning, hvor folk blev guidet gennem bygningen. Musikeren skulle sætte lyd på huset og bruge de lyde, der allerede fandtes i huset, f.eks. blev der spillet på nedløbsrørene, et dejfad fra kantinen, tilsatte sin egen stemme optog lyd og miksede ny lyd på stedet foran publikum og fremkaldte dugfriske lydbilleder i husets forskellige rum. Stemninger og materialer blev til lydudtryk, hjertebankende rytmer, meditative rytmer og funky melodier.

Herefter kunne folk låne digitale kameraer og skitseblokke og gå på jagt efter nye opdagelser i bygningen. Billederne blev printet ud og indgik derefter i en udstilling på en spindelvævslignende installation af farvede muresnore.

BYDETEKTIVERNE 1 – udvikling af byvandringer og workshops med børn og unge – efter norsk model

Aldersgruppe: 4. klasser

Fagpersoner: arkitekt Mette Hingebjerg, byvandrer Pernille Stentoft

Dokumentation: rapport, undervisningsmateriale

Indhold: En bydetektiv er en, der leder efter spor i byen, går på opdagelse og registrerer byen.

I Aarhus går bydetektiverne på jagt efter arkitektoniske spor i byens rum, og med arkitekter og billedkunstnere som guider inddrages lokale æstetiske og kulturhistoriske ressourcer på arkitekturområdet. Den lokale kulturarv er således med til at stimulere børnenes ejerskab til de områder, de færdes i og til at skabe en fornemmelse for byens placering i tid og rum. Med byen som projektets omdrejningspunkt sigtes der desuden på at indsamle og udveksle erfaringer mellem børn fra forskellige lokalmiljøer i kommunen. Projektet bestod af fem faser: 1. vandring med fokus på arkitekturen og kulturarven i lokalmiljøet (fokus på bolig, kirke, oase, gaderum, butik/erhverv), 2. workshop med bearbejdning af indtryk fra vandringen, 3. forberedelse af genvandring med fokus på børnenes udvalgte steder, 4. genvandring, 5. udstilling af børnenes egne konstruktioner, skitser og registreringer.

Formidlingen havde fem principper 1. seriøsitet omkring børnenes iagttagelser (skitsebog, fotos, frottager), 2. gentagelse med forandring (hvad kan evt. tilføjes til området), 3. enhed af hjemlighed og fremmedhed (+ overraskelse, f.eks. musik), 4. tilegnelse og formidling, 5. klarhed og afgrænsning.

Deltagerne kom fra tre områder med forskellige bystrukturer: landsbyen Hjortshøj, gammelt arbejderkvarter i Aarhus C og forstaden Brabrand. De tre grupper er på besøg hos hinanden, hvor børnene er værter og guider i lokalområdet.

Projektet er inspireret af erfaringer med projektet "Bydetektiverne" under projektet "Min by – vore byer" i Bergen, udviklet i forbindelse med Bergen som kulturby i år 2000.

BYDETEKTIVERNE 2

Aldersgruppe: 4., 5. og 6. klasser

Fagpersoner: arkitekt Sidsel Effersøe, byvandrers Pernille Stentoft

Dokumentation: rapport, undervisningsmateriale

Indhold: Projektet er en videreudvikling og en udbredelse af erfaringerne fra pilotprojektet. Der er blandt andet fokus på at give redskaber til at opfylde målsætningen for den undervisning i arkitektur, der er nævnt i ministeriets læseplaner, ligesom der gives forslag til, hvordan arkitektur kan indgå i tværfaglige sammenhænge (historie, matematik, geografi, billedkunst m.fl.).

Genvandringen foregår her i lokalområdet, fra klasse til klasse eller fra skole til naboskole. Hver klasse udvælger et tema, som man går i dybden med, f.eks. en bestemt type rum, en bestemt sans, ting i en bestemt højde, ornamentik eller en bestemt farve. På den måde oplever børnene ved genvandringen to forskellige indfaldsvinkler til og oplevelse af deres lokalområde.

I workshoppen udvælger børnene et bestemt sted og bestemte genbrugsmaterialer, de fordyber sig i og arbejder videre med i deres modeller. De laver tilføjelser til stedet (rum, udsmykning, farver eller lignende), og de skal i en præsentation argumentere for deres valg.

Forløbet strakte sig over flere måneder og blev afsluttet med en stor udstilling på Aarhus Rådhus.

BYDETEKTIVERNE I BERLIN, Den danske Ambassade i Berlin 2008, vandring, workshop og udstilling

Aldersgruppe: 4-7 år

Fagpersoner: arkitekt Sidsel Effersøe og byvandrers Pernille Stentoft

Dokumentation: artikel, pressemeddelelse

Indhold: Det nordiske ambassadekompleks i Berlin inviterede Bydetektiverne til Berlin, for at videreformidle metoder til arbejdet med børn og arkitektur.

Området blev kortlagt, og der blev lavet en speciel vandring med særlig fokus på sanseoplevelser og kontraster. Ambassaden, der åbenlyst er tænkt til voksne, skulle nu opleves gennem børns øjne.

Bygningens særprægede ydre med et "kobberskjold" inspirerede til en sammenligning med skildpadder som gennemgående figur og til at arbejde med kontrasterne hård/blød, åbent/lukket og lys/mørke både i vandringen og i workshoppen.

BYENS ORNAMENTER – EN KUNSTVANDRING, Aarhus Billedskole og Kunstmuseet ARoS

Aldersgruppe: 3.-7.klasse + billedskolebørn

Fagpersoner: Billedkunstner Ole Røgild, historiker Villy Thomsen, formidler Pernille Stentoft, Aarhus Bymuseum, Lokalhistorisk Samling

Dokumentation: Rapport

Indhold: Projektets formål var at fortælle historien om Aarhus Kunstmuseum og byen, der omgiver museet, sætte fokus på byrummets ornamenter og lade børnene skabe billeder ud fra oplevelser i byen og på museet.

Historien blev formidlet på en byvandring mellem de fire bygninger, der gennem tiden har været Aarhus Kunstmuseum. På vandringen indsamlede børnene materialer, tegnede, fotograferede og lavede frottager. Hvad er et ornament, og hvad er udsmykning? Alt billedmateriale blev lagret digitalt og forvandlet til digitale billedcollager, der blev udstillet på det nye kunstmuseum ARoS.

ARKITEKTURENS BILLEDER, Arken, Ishøj (Oscar Niemeyer udstilling) – omvisninger og workshops

Aldersgruppe: 5-14 år

Fagpersoner: museets formidlere

Dokumentation: artikel

Indhold: Udgangspunktet var Arkens udstilling med den brasilianske arkitekt Oscar Niemeyer, hans særprægede bygninger, skabelsen af den nye hovedstad Brasilia, inspirationen fra landskab og menneskekroppe og hans optagethed af arkitektur som billede og symbol.

Med samme frihed og med tydelig inspiration fra udstillingen lavede børnene modeller af flamingokugler, papirkegler og kvadratiske mælkekartoner. Der blev bygget fantasifulde familiehuse, skoler, regeringsbygninger, hospitaler, planetarier, hoteller og militæranlæg, tilsammen funktioner der indgår i en by. De færdige modeller blev placeret på en stor byplan over Brasilia, der lå på gulvet. Der blev reflekteret over, hvordan de skulle placeres i forhold til landskab og de andre huse. De enkelte huse og deres funktioner er blevet en del af en større helhed, der udgør en by.

Børnene er blevet introduceret til en arkitekts formsprog og har talt om, hvordan bygninger kan opleves, skabe betydninger og påvirke os. De nye informationer kombineres med egne oplevelser og skaber nye fortællinger om arkitekturen.

SKOVENS RUM, Odsherred Billedskole, sommerbilledskole

Fagpersoner: arkitekt Annette Schou, billedskoleunderviser Annemari Nilsson

Aldersgruppe: 8- 13 år

Dokumentation: artikel

Indhold: Formålet med projektet var at præsentere holdene for en grænsesøgende arkitektur og for skulpturelle projekter. Hvordan er menneskets forhold til rum, og hvordan fylder og bruger vi rum.

Alternative boligformer, rytme og gentagelser i arkitektur, og hvordan kan den samme grundform rumme uendelig mange muligheder. Kort gennemgang af stilarter, formsprog og konstruktioner. Hvordan er det muligt at bryde med gamle regler og skabe nyt med inspiration i naturen, abstrakte udtryk og materialevalg. Leg med fantasi og former, facader og indretning viser, hvem der bor i husene.

Vi finder et rum i skoven udspændt mellem træer i en lavning. Af pil laves et netværk til tagkonstruktion, der bygges og tingfinderne hænger skattene af muslinger, knogler og planter på en sidevæg. Nogle laver figurer af ler og fedtsten, og en gruppe hænger en bane akvarelpapir op mellem to træer, så lyset kan gå igennem, og et skyggespil af grene og blade opstår.

Alt blev til sidst samlet til et fælles skovrum, der havde en slags religiøst udtryk med plads til leg og eksperimenter.

ARKITEKTUR OG RUM – Sommerbilledskole på Arkitektskolen i Aarhus

Fagpersoner: arkitekterne Carsten Gjørtz og Anne Thornvig sm. m. Billedskolen i Aarhus

Aldersgruppe: 10-14 år

Dokumentation: artikel

Indhold: Formålet var at give børnene mulighed for at udforske og lege med arkitektur og rum for herigennem at give dem lyst til at gå på opdagelse og aflæse de omgivelser, de bor og færdes i. Hvad er smukt? Hvilke stemninger oplever vi i forskellige rum? Kan man se på et hus, hvilken funktion det har? Hvorfor ser tingene ud som de gør? Former, skala, farver, lys mv. På det praktiske plan skulle forløbet kombinere iagttagelse og ideer med konstruktion og byggeri og omsætte dem til tegninger og modeller. På byvandring løftes blikket, og vi ser på byinventar, overflader og bygningsdetaljer. Der fotograferes og suppleres med tegninger og notater. De genkendelige motiver, begreber og former blev sat sammen i nye sammenhænge, fremlagt i nye billeddannelser og collager, der gav et nyt blik på byrum og arkitektur. Der blev arbejdet med skala, lys/ skygge, mønstre, spejlinger, musik, materialer, mv. De mange refleksioner over huse og steder indgik i efterfølgende modelbygning, ligesom børnene reflekterede over og så deres eget hjem i et nyt lys.

LYS PÅ BYEN, Rosenholm Kommune og -billedskole. Vandring, workshops, konkurrence og event

Aldersgruppe: børn og voksne, billedskolebørn 8-15 år + familier + voksenarrangement

Fagpersoner: forfatter Johannes Stræde og billedkunstundervisere

Samarbejdspartnere: Egnsarkivet, Lokalavisen (arkitekturkonkurrence), Handelsstandsforeningen, forretninger

Dokumentation: artikel + konkurrence i lokalavis

Indhold: Afsæt for projektet var et debatindlæg af forfatteren Johannes Stræde "Hvorfor skal det være så grimt? Der bør tages en offentlig debat om, hvordan vi kan værne og udbygge lillebyens kvaliteter, så den bliver et godt sted at færdes og bo i, med spillerum for fantasien".

Udfordringen blev taget op af billedskolen, der gennem et år satte "Lys på byen", først med en fyraftensbyvandring med Johannes Stræde og med deltagelse af byens borgere samt en del "byrødder". De blev opfordret til at forskønne, rydde op og skabe sammenhæng med hensynstagen til, at man befinder sig i en mindre stationsby, og man skal ikke gøre den til noget, den ikke er: en storby. Hvordan får vi åbnet øjnene for de æstetiske kvaliteter?

Lokalavisen opfordrede til at kigge byen efter i sømmene og lavede en konkurrence om at finde en bygning, der skulle frem i lyset. Der blev lagt billeder ud, som byens borgere kunne gå på opdagelse efter på deres søndagstur.

Billedskolen laver workshops for dagplejebørn, børnehavebørn og skolebørn suppleret med en udstilling af detaljer af Tinghuset (bygget af Hack Kampmann), fortolket, tegnet og fotograferet af børn.

Projektet sluttede med en stor event, hvor Handelsstandsforeningen konkret satte projektørlys på de udvalgte bygninger, og børn fra billedskolen optrådte med udendørs diasshow, stemningsfuld musik og skyggefigurer mellem træerne.

RUM-WORKSHOPS – Viborg

Aldersgruppe: 6. klasser

Fagpersoner: arkitekt Rikke Marie Schumann

Dokumentation: artikel

Indhold: Ideen var at skabe rum på basis af musik. Centralt for hele forløbet var at inddrage børnenes egne erfaringer og sanseindtryk og lade dem bruge deres kroppe for på den måde at gøre abstrakte størrelser som rum og lyd (lys/mørke, åbent/lukket, tungt/let, harmonisk/disharmonisk) mere tilgængelige og vedkommende. Mindre øvelser byggede op til en længerevarende improvisation, hvor børnene byggede deres egne rum ud fra musikken. Der blev arbejdet med rumdannelser med egen krop (gang, tunnel, cirkelrum) og gruppeøvelser. Samarbejdsøvelser med kroppen: sidde på knæ, bygge pyramide, lave bølge.

RUMKLANG – Viborg – Viborg Bibliotek, Remisen, Vandtårnet, Teaterrotunden

Fagpersoner: arkitekterne Anette Poulsen, Viborg, Rikke Schumann, Skanderborg, Musiker Claus Carlsen,

Aldersgruppe: 6. klasser

Samarbejdspartnere/ støtte: KulturPrinsen i Viborg, Viborg Kommune, AKKS

Dokumentation: artikel

Indhold: Projektet skal koble arkitektur og musik og få børn til at opleve deres egne og byens rum på en ny måde. At gøre dem nysgerrige og give dem bevidsthed om, at de bygninger og rum, vi færdes i til daglig, har stor indflydelse på det liv, vi lever. Projektet fokuserer på akustik og rummenes linjer, som også kan udtrykkes i musik. At opleve rum gøres til en kunstnerisk oplevelse, som skærper evnen til at se, understreger rumoplevelsen med musik, giver mulighed for at tænke rum mere abstrakt.

NYBYGGERNE – Tingstrup Skole, Thisted

Aldersgruppe: 4. kl., 8.+9. klasse, jobklassen (specialskole), modtageklassen og SFO + forældre

Fagpersoner: Billedkunstnere Henrik Westergaard, Pia Skogberg

Dokumentation: artikel m. interviews

Indhold: Hvordan bygger man et samfund op helt fra bunden? Hver dag havde fokus på et materiale og et redskab, så børnene havde mulighed for at gå i dybden, men også mærke materialernes og redskabernes begrænsninger. Første dag slog grupperne lejr, byggede bålplads, tændte bål og organiserede sig (materialer var græstørv og brænde, redskaber var spader). Næste dag ankom et læs sten og grus, og børnene fik trillebør og arbejdshandsker. Spontant blev der lavet forbindelsesstier mellem lejrene og dermed etableret nye naboskaber. Herefter blev materialet selvbindergarn og pil, knive var værktøjet, og nu blev der bygget hytter. Der blev lavet forskellige dekorationsmønstre og lavet fine indgange. Sidste dag kom der et ton ler og fire store bøgestammer. Der blev lavet mindre brugsting og store skulpturer, pyntet op i hytterne, snittet symboler i træstammerne. God dynamik med den store aldersspredning og kombinationen af skole- og fritidsaktiviteter.

RUM OG LYRIK – Ballerup

Aldersgruppe: bh.kl. - 8. klasse

Fagpersoner: Arkitekt Eva Tind Kristensen, scenograf Kirsten Thomsen

Indhold: Børnene arbejder med arkitektur, lyrik og scenografi (rum). Fremtidsværksteder med børn. Kvarterløft.

Udgangspunkt i hjem, skole og eget kvarter. Undersøgelse af, hvad børnene forstod ved hjem ud fra fotografier taget hjemme. Billederne fremkaldte erindringer og fortællinger.

Opgaven var desuden at skabe et mobilt rum, symboliseret ved et rum, de selv kunne være i. Hvem skal rummet være til, hvor skal det ligge. Byg en model.

BØRNEKULTURKORT – Gentofte 2002

Aldersgrupper: 3. og 4. klasser

Fagpersoner / partnere: historiker Gitta Pedersen, museumsformidler Mette Henriksen, Gentofte Kommune, Øregaard Museum, Kroppedal Museum, Lokalhistorisk Arkiv

Indhold: Børnekulturskortet indgår i projektet "Alle børn har en kulturarv", som skal gøre kulturarven nærværende for børnene som borgere i kommunen. Det er hensigten, at kortet skal være digitalt, hvor man kan søge på fredede bygninger, særlige kulturmiljøer, personer, arkitektonisk interessante bygninger, osv. Der udvælges 14 lokaliteter. Børnene udfordres til at undersøge "deres egen lokalitet".

LILLE ARNE – arkitekturudstilling

Aldersgrupper: alle + familier

Fagpersoner: kulturkonsulent Anna Enemark

Indhold: Louisiana fejrede i 2002 hundredåret for Arne Jacobsens fødsel med udstillingen "Arne Jacobsen - absolut moderne". På Gentofte Rådhus er titlen "Lille Arne", og her er fokus lagt på Arne Jacobsen som barndommens formgiver. De stole, de borde, det bestik - og de bygninger - han har skabt direkte til børn.

***Ikke-beskrivne projekter:** Demokracy i kulturugen i Tilst, Rum i vækst (Domen), Arkitektur i en kuffert, Spor ved Aarhus å, Tidsfartøj, Børn i byggeprocesser og flere nordiske projekter.*

KONFERENCER, SEMINARER, STUDIETURE OG NORDISKE PROJEKTER

LANDSKONFERENCEN KUNST, RUM OG ARKITEKTUR, Askov Højskole

Landsforeningen har altid haft kunst, design og arkitektur på programmet, oftest som en del i en billedkunst kontekst, men med denne konference var rum og arkitektur tema på hele konferencen med oplæg og workshops.

Nye deltagere, nye oplægsholdere og nye kontakter supplerede arkitekturnetværket, og med besøg fra arkitekturskolen for børn i Helsinki blev også det nordiske netværk præsenteret.

Oplægsholdere

Verdens boliger, Jes Vagnby, arkitekt og forfatter

Boase – vision for fremtidens bolig. Nye bud på bæredygtighed og tilgængelighed.

Mikala Holme Samsøe, arkitekt

Børn, kunst og uderum, Henrik Vilsbøl, konsulent og forfatter

Iscenesatte rum, Kirsten Dehlholm, billedkunstner, scenograf, m.m.

Børn skaber rum, Pihla Meskanen, arkitekt, Arkki Arkitekturskole for børn, Helsinki

Virus i systemet – kunst som parallel mulighed, Kerstin Bergendal, billedkunstner

Kunst, rum og arkitektur, Professor Carsten Thau, Kunstakademiets Arkitektskole

SEMINAR BØRN OG ARKITEKTUR, AARHUS

Børnekulturbureauet i Aarhus, Aarhus Billedskole, KulturPrinsen i Viborg og landsforeningen Børn, Kunst og Billeder var initiativtagere til seminaret. Her blev udvekslet erfaringer og ideudviklet, og der blev etableret et nyt arkitekturnetværk, dels med deltagere fra Midtjylland, dels med deltagere ude i landet.

MODELFORSØG "SØGE SPOR – SÆTTE SPOR"

3-årigt modelkommuneforsøg i Aarhus Kommune, Børnekulturhuset og landsforeningen Børn, Kunst og Billeder i samarbejde med Kulturstyrelsen.

Projektet sætter fokus på udvikling af nye modeller til formidling af arkitektur til børn og unge, nye samarbejdsrelationer og inddragelse af nye geografiske områder.

NORDISK PROJEKT: URBAN SPACES – besøg, workshops, konferencer

URBAN SPACES 1, Helsinki, Finland, nordisk konference og workshops

URBAN SPACES 2, Bergen, Norge 2013, nordisk konference og workshops

URBAN SPACES 3, Aarhus - nordisk/ europæisk konference og workshops

Konferencen Urban Spaces 3 samler op på erfaringerne fra det treårige projekt om børn, arkitektur og urban Space og åbner samtidig for et samarbejde med andre arkitektturnetværk og -institutioner.

Ud over de nordiske partnere står det internationale arkitekturformidlingsnetværk Playce, Arkitektskolen i Aarhus og Børnekulturhuset i Aarhus bag konferencen.

Urban Spaces 3 byder på et varieret program med teoretiske oplæg og praktiske workshops for voksne og børn. Ambitionen er at skabe et mødested for forskellige netværk og kulturinstitutioner, der har erfaringer med at formidle arkitektur til børn og unge i forbindelse med brugerinddragelse og undervisning.

Konferencen Urban Spaces 3 peger frem mod Aarhus som Europæisk Kulturborg 2017 med arkitekturformidling for børn og unge som et – i europæisk sammenhæng - unikt satsningsområde.

STUDIETURE

Bergen (Min by – Vores Byer, Bydetektiverne)

Oslo (Arkitekturmuseet)

Stockholm (Arkitekturudstilling og Arkitekturmuseet)

Finland (Helsinki arkitekturskole for børn og unge, Arkki, arkitekturbørnehaven Vironniemi)

Østrig (arkitektforeningen, skoleprojekter og udstillinger)

Tallinn (International Triennale for unge, Arkitekturskole for børn og unge, Arkitektskolen)

Riga (Det europæiske netværk Arts4all)

Slovenien (Kulturborgarrangement)

Holland (Tværfagligt samarbejde, kulturskoler)

New Delhi (Kulturcentret Bhal Bhavan)